

eISSN: 2981-1554

Original Article (Quantified)

Designing a model for evaluating the financing policies of the Ministry of Industry, Mines and Trade in industrial enterprises

Amin Ghafarinejad¹ , Sanjar Selajqeh² , Mohammad Jalal Kamali³

1- PhD Student, Department of Public Administration, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran

2- Department of Management, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran

3- Department of Public Administration, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran

Receive:

03 December 2023

Revise:

27 January 2025

Accept:

29 June 2024

Abstract

This study was conducted with the aim of designing and validating a model for evaluating the financing policies of the Ministry of Industry, Mine and Trade in industrial enterprises in northern Kerman province. This study, using a descriptive-survey method and a confirmatory factor analysis approach, has provided a scientific and indigenous framework for evaluating the effectiveness of these policies. The statistical population consisted of 1,804 managers and experts of industrial enterprises in northern Kerman province, of which a sample of 317 was selected by a simple random sampling method. Data were collected through a 57-question Likert-scale questionnaire and analyzed with LISREL software. The results showed that the proposed model, consisting of 9 organizing themes (laws and policies, feasibility and estimation, support and interaction, consolidation and development, feedback and performance analysis, risk-taking and evaluation, monitoring and control, management and implementation, allocation and financing), has high validity and reliability. The model fit indices (GFI, CFI, NFI close to 1, RMSEA less than 0.08, and Chi²/df less than 3) confirmed the strong fit of the model. Confirmatory factor analysis showed that all dimensions of the model have a positive and significant relationship with the evaluation of financing policies, with the highest impact related to "laws and policies" and "feasibility and estimation."

Keywords:

Financing Policy,
Industrial
Financing,
Financial Policy,
Industrial
Enterprises

Please cite this article as (APA): Ghaffarinejad, A., Salajeghe, S. and kamali, M. J. (2024). Designing a model for evaluating the financing policies of the Ministry of Industry, Mines and Trade in industrial enterprises.. *Journal of New Approaches in Management and Marketing*, 3(2), 141-161.

<https://doi.org/10.22034/jnamm.2025.414757.1015>

Authors retain the copyright and full publishing rights.

Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Publisher: Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business

Corresponding Author: Sanjar Selajqeh

Email: sanjar1@iau.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

In economic systems, financing the production sector, especially industrial enterprises, is considered as one of the fundamental pillars of sustainable development and economic independence. In Iran, given the structural challenges such as international sanctions, exchange rate fluctuations, and dependence on oil revenues, the role of government institutions in directing financial resources to the production sector has gained special importance. In the meantime, the Ministry of Industry, Mines and Trade (MIMT), as a pivotal institution in supporting production, is responsible for formulating and implementing financing policies for industrial enterprises. These policies are formed within the framework of upstream documents such as general policies of the resistance economy, five-year development plans, and the law on the protection of national productions, and are implemented through tools such as specialized funds, bank facilities, and export guarantees. However, systematic evaluation of these policies and examination of their effectiveness always requires a scientific and generalizable model. The present study was conducted on the topic of "Designing a model for evaluating the financing policies of the Ministry of Industry, Mines, and Trade in industrial enterprises", the main goal of which is to design a scientific and practical framework for evaluating the effectiveness of the financing policies and programs of the Ministry of Industry, Mines, and Trade in supporting the country's industrial enterprises. The importance of this research is evident from two theoretical and practical perspectives; from a theoretical perspective, the lack of comprehensive studies in the field of industrial financing policy evaluation has made this research a pioneering study; and from a practical perspective, given the vital role of the industrial sector in economic growth and job creation, effective evaluation of financing policies can help improve policymaking decisions (Safari & Ahmadi, 2021). Therefore, the main question of this study is: does the design of the Ministry of Industry, Mines and Trade's financing policy evaluation model in industrial enterprises have the necessary validity?

Theoretical foundations

Policy evaluation

Policy evaluation, as one of the main pillars of good governance and continuous improvement of the performance of public institutions, means the systematic process of collecting, analyzing and interpreting evidence about the design, implementation and results of a public policy in order to judge its efficiency, effectiveness, fairness, transparency and accountability (Weimer & Vining, 2017). This process is not simply a performance monitoring tool, but an organizational learning mechanism that allows policymakers to learn from past successes and failures and improve future decisions (OECD, 2020).

Industry Finance

Industry finance refers to a set of policies, instruments, and mechanisms used to provide industrial firms with the financial resources they need for production, innovation, technological development, and competitiveness (World Bank, 2021). This process can be carried out through the public sector (e.g., state-owned banks, development funds), the private sector (e.g., commercial banks, direct investment), or a combination of both.

Botshekan et al. (2025) conducted a study entitled "Identifying Indicators Affecting Mining Sector Financing in Iran". These studies were coded using MAXQDA software and the overarching, organizing, and basic themes were identified and an initial conceptual model was extracted. The initial conceptual model was completed through interviews with experts. The expert community includes experts in the fields of financing and mining selected through

purposive and snowball sampling. Finally, the resulting conceptual model shows that any comprehensive solution to improve mining financing must present its solutions in three dimensions: macroeconomic, financial, and operational. According to the findings of this study, these dimensions include a total of ten components, and these components include a total of forty-eight indicators that determine the characteristics of the mining financing model. Hosseini et al. (2024) conducted a study entitled "A Model for Improving Iron Ore Mining Financing." In this study, first the main themes were extracted through content analysis by studying existing documents and conducting interviews with informed individuals. The main themes are: 48 basic themes, 10 organizing themes, and 3 overarching themes. Then, a conceptual model of the mining financing pattern was obtained at three levels of dimensions, components, and indicators. At this stage, the interviewed experts were selected through purposive and snowball sampling. Then, this conceptual model was provided to the experts with strategies for improving the identified indicators and using a questionnaire for a survey. The experts were selected through purposive sampling from among experts in the iron ore mining industry, experts in financing in the capital market and banking network, and legal experts. Their responses were examined using confirmatory factor analysis. Finally, the conceptual model and solutions obtained from the studies of this research were confirmed. The most important solutions are presented in order to eliminate the budget deficit, adjust the policies of the central bank, manage risk, increase industry efficiency, improve laws and regulations, and make institutions more efficient.

Research Methodology

The present study is a descriptive survey research that can be classified as an applicable study in terms of its purpose. The statistical population of this study consists of 1804 CEOs, vice presidents, financial managers, and accountants of industrial enterprises operating in the north of Kerman province. The sample size was calculated by the Cochran formula and at a 95% confidence level and a 5% error rate, as many as 317 people. The members of the statistical sample were selected by simple random sampling. A researcher-made questionnaire with 57 questions based on a five-option Likert scale was used to collect the required data. In order to examine the validity of the model under study, confirmatory factor analysis technique was used through LISREL software. In this study, the content validity index technique was used to examine the validity of the questionnaires used in the study. For this purpose, the questionnaire was distributed among 5 experts.

Research findings

The findings of this study showed that using confirmatory factor analysis (CFA), not only confirmed the validity and reliability of the model, but also provided the possibility of prioritizing the components and methods of financing. The most important finding is the strong dependence of 92% on banking resources and the weakness in using modern methods (such as capital markets and bonds). This dependence makes the financing system very vulnerable to economic fluctuations.

Conclusion

The results of this study are consistent with the results of Botshekan et al. (2025), Hosseini et al. (2024), World Bank (2021), Shahsavari et al. (2022), Razavi (2019) and Botshekan et al. (2025). The resulting conceptual model shows that any comprehensive solution to improve mining financing should present its solutions in three dimensions: macroeconomic, financial, and operational. According to the findings of this study, these dimensions include a total of

ten components, and these components include a total of forty-eight indicators that determine the characteristics of the mining financing model. Hosseini et al. (2024) showed that the most important solutions are presented in order to eliminate the budget deficit, adjust central bank policies, manage risk, increase industry efficiency, improve laws and regulations, and make institutions more efficient.

Based on the results of this study, the following recommendations are made:

In order to strengthen the legal and policy frameworks governing the financing of industrial enterprises, it is recommended that the Ministry of Industry, Mines and Trade (MIMT) create a comprehensive database of financial laws and guidelines that includes banking financial laws, requirements and guarantees, guidelines, government policies, and customs tariffs. This database should be designed in a digital and accessible format for industrial enterprises in northern Kerman province to improve transparency and access to policy information and simplify the process of applying for facilities.

طراحی الگوی ارزیابی خط مشی‌های تامین مالی وزارت صنعت معدن و تجارت در بنگاه‌های صنعتی

امین غفاری نژاد^۱، سنجر سلاجقه^۲، محمد جلال کمالی^۳

۱- دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

۲- گروه مدیریت دولتی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

۳- گروه مدیریت دولتی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

چکیده

این پژوهش با هدف طراحی و اعتبارسنجی الگوی ارزیابی خط‌مشی‌های تامین مالی وزارت صنعت، معدن و تجارت در بنگاه‌های صنعتی شمال استان کرمان انجام شده است. این مطالعه با استفاده از روش توصیفی-پیمایشی و رویکرد تحلیل عاملی تأییدی، چارچوبی علمی و بومی برای ارزیابی اثربخشی این خط‌مشی‌ها ارائه کرده است. جامعه آماری شامل ۱۸۰۴ نفر از مدیران و کارشناسان بنگاه‌های صنعتی شمال استان کرمان بود که نمونه‌ای ۳۱۷ نفری با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شد. داده‌ها از طریق پرسشنامه ۵۷ سؤالی مبتنی بر طیف لیکرت جمع‌آوری و با نرم‌افزار لیزرل تحلیل شد. نتایج نشان داد که الگوی پیشنهادی، شامل ۹ مضمون سازمان‌دهنده (قوانین و سیاست‌ها، امکان‌سنجی و برآورد، حمایت و تعامل، تثبیت و توسعه، بازخورد و تحلیل عملکرد، ریسک‌پذیری و ارزیابی، نظارت و کنترل، مدیریت و اجرا، تخصیص و تامین مالی)، از روایی و پایایی بالایی برخوردار است. شاخص‌های برازش تأییدکننده برازش قوی مدل بودند. تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که تمامی ابعاد مدل رابطه مثبت و معناداری با ارزیابی خط‌مشی‌های تامین مالی دارند، و قوی‌ترین رابطه مربوط به "قوانین و سیاست‌ها" و "امکان‌سنجی و برآورد" می‌باشد.

تاریخ دریافت: ۱۲ آذر ۱۴۰۳

تاریخ بازنگری: ۰۸ بهمن ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۰۹ تیر ۱۴۰۳

کلیدواژه‌ها:

خط‌مشی تامین مالی،
تامین مالی صنعت،
سیاست مالی،
بنگاه‌های صنعتی

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): غفاری نژاد، امین، سلاجقه، سنجر و کمالی، محمد جلال. (۱۴۰۳). طراحی الگوی ارزیابی خط‌مشی‌های تامین مالی وزارت صنعت معدن و تجارت در بنگاه‌های صنعتی. فصلنامه رویکردهای نوین در مدیریت و بازاریابی، ۳(۲)، ۱۶۱-۱۴۱.

https://doi.org/10.22034/jnamm.2025.414757.1015

Authors retain the copyright and full publishing rights.

Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ناشر: مرکز پژوهشی مطالعات مدیریت منابع و کسب و کار دانش محور

نویسنده مسئول: سنجر سلاجقه

ایمیل: sanjar1@iau.ac.ir

مقدمه

در سیستم‌های اقتصادی، تأمین مالی بخش تولید به‌ویژه بنگاه‌های صنعتی، به‌عنوان یکی از ارکان اساسی توسعه پایدار و استقلال اقتصادی مطرح است. در ایران، با توجه به چالش‌های ساختاری از جمله تحریم‌های بین‌المللی، نوسانات نرخ ارز و وابستگی به درآمدهای نفتی، نقش نهادهای دولتی در هدایت منابع مالی به سمت بخش تولید اهمیت ویژه‌ای یافته است. در این میان، وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) به‌عنوان نهاد محوری در حمایت از تولید، مسئولیت تدوین و اجرای خط‌مشی‌های تأمین مالی بنگاه‌های صنعتی را بر عهده دارد. این خط‌مشی‌ها در چارچوب اسناد بالادستی مانند سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و قانون حمایت از تولیدات ملی شکل می‌گیرند و از طریق ابزارهایی چون صندوق‌های تخصصی، تسهیلات بانکی و ضمانت‌نامه‌های صادراتی اجرا می‌شوند. با این حال، ارزیابی سیستماتیک این خط‌مشی‌ها و بررسی میزان تأثیرگذاری آن‌ها همواره نیازمند یک الگوی علمی و قابل تعمیم است. پژوهش حاضر با موضوع "طراحی الگوی ارزیابی خط‌مشی‌های تأمین مالی وزارت صمت در بنگاه‌های صنعتی" انجام شده است که هدف اصلی آن طراحی چارچوب علمی و عملی برای ارزیابی اثربخشی سیاست‌ها و برنامه‌های تأمین مالی وزارت صنعت، معدن و تجارت در حمایت از بنگاه‌های صنعتی کشور می‌باشد. اهمیت این تحقیق از دو منظر نظری و عملی نمایان است؛ از منظر نظری، کمبود مطالعات جامع در زمینه ارزیابی سیاست‌های تأمین مالی صنعتی این پژوهش را به مطالعه پیشرو تبدیل کرده است و از منظر عملی، با توجه به نقش حیاتی بخش صنعت در رشد اقتصادی و اشتغال‌زایی، ارزیابی مؤثر سیاست‌های تأمین مالی می‌تواند به بهبود تصمیم‌گیری‌های سیاست‌گذارانه کمک کند (Safari & Ahmadi, 2021).

شواهد متعددی وجود مسئله را در سطح استانی، به‌ویژه در شمال استان کرمان، به وضوح آشکار می‌سازند. بر اساس آمار منتشرشده توسط اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان کرمان (۱۴۰۰)، بیش از ۷۰ درصد واحدهای صنعتی استان از نوع کوچک و متوسط هستند که بیشترین سهم را در ایجاد اشتغال دارند. با این حال، در سال ۱۴۰۰ تنها ۲۸ درصد از تسهیلات صنعتی تخصیص یافته به این واحدها اختصاص یافت، در حالی که بیش از ۶۵ درصد منابع مالی به واحدهای بزرگ (به‌ویژه صنایع فولاد و معدنی) تخصیص پیدا کرد. این عدم تعادل، از دیدگاه این تحقیق، نه تنها با اصل عدالت توزیعی در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در تعارض است، بلکه نشان‌دهنده ناکارآمدی جدی در سازوکارهای سیاست‌گذاری و اجرای آن در این منطقه حیاتی اقتصادی است. همچنین، شاخص دسترسی به تسهیلات بانکی در مناطق محروم مانند راور، منوجان و فهرج بسیار پایین است؛ به‌طوری‌که میانگین حجم تسهیلات دریافتی در مناطق شهری بیش از سه برابر مناطق روستایی و حاشیه‌ای گزارش شده است (مرکز آمار ایران، ۱۴۰۰). علاوه بر این، عدم انطباق خط‌مشی‌های تأمین مالی با اولویت‌های استراتژیک مانند نوآوری، فناوری‌های نوین و صادرات غیرنفتی در استان کرمان مشهود است. داده‌های اداره کل صمت کرمان (۱۴۰۰) نشان می‌دهد که کمتر از ۱۰ درصد از تسهیلات به صنایع فناوری‌محور، واحدهای دانش‌بنیان یا صادرکنندگان اختصاص یافته است، در حالی که این حوزه‌ها به‌عنوان موتور محرکه رشد پایدار و ارزآوری در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تعیین شده‌اند (مجمع تشخیص مصلحت نظام، ۱۳۹۲).

¹ Iran Statistics Center

² expediency discernment council

در این میان، عدم وجود یک الگوی جامع، نظام‌مند و مبتنی بر شواهد برای ارزیابی خط‌مشی‌های تأمین مالی وزارت صمت، به‌عنوان یک مانع ساختاری، فرآیند بهبود مستمر سیاست‌ها و افزایش پاسخگویی نهادی را با مشکل مواجه کرده است. این فقدان، نه تنها یک خلا عملیاتی در نظام اداری ایران محسوب می‌شود، بلکه یک شکاف تئوریک مهم در ادبیات مدیریت دولتی و خط‌مشی‌گذاری عمومی ایران است. این مسئله ریشه در عوامل متعددی از جمله عدم نهادینه‌سازی فرهنگ ارزیابی در بدنه حکومتی، غلبه رویکردهای واکنشی به جای پیشگیرانه در سیاست‌گذاری، کمبود متخصصان آموزش‌دیده در حوزه ارزیابی سیاست و گاهی مقاومت‌های ساختاری در برابر شفافیت و پاسخگویی دارد. پژوهش‌های موجود عمدتاً بر توصیف فرآیندها یا تحلیل اقتصادی متمرکز بوده و کمتر به ارائه چارچوب‌های منسجم ارزیابی سیاست، به ویژه در حوزه حساس تأمین مالی صنعت، از منظر حکمرانی و اثربخشی خط‌مشی پرداخته‌اند. پژوهش‌های موجود عمدتاً بر توصیف فرآیندها یا تحلیل اقتصادی متمرکز بوده و کمتر به ارائه چارچوب‌های منسجم ارزیابی سیاست، به ویژه در حوزه حساس تأمین مالی صنعت، از منظر حکمرانی و اثربخشی خط‌مشی پرداخته‌اند. در کشورهای پیشرفته، ارزیابی سیاست‌ها بر اساس چارچوب‌های بین‌المللی مانند چارچوب OECD^۱ (که بر اصول اعتبار، شفافیت، پاسخگویی و کارایی تأکید دارد) انجام می‌شود (OECD, 2020). در حالی که در ایران، ارزیابی خط‌مشی‌های اقتصادی اغلب به صورت توصیفی، غیرسیستماتیک و بدون معیارهای استاندارد صورت می‌گیرد. این امر باعث می‌شود که بسیاری از پژوهش‌های موجود بیشتر بر توصیف رویه‌ها و فرآیندهای اجرایی متمرکز باشند و کمتر به سنجش کارایی، اثربخشی، انصاف توزیعی و انطباق خط‌مشی‌ها با اهداف کلان ملی پردازند (Razavi, 2019).

این پژوهش از منظر نظری و عملی برجسته است و پاسخ به دعوت اخیر مجمع تشخیص مصلحت نظام (۱۴۰۲) و شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۴۰۳) برای ایجاد سیستم ارزیابی مستمر خط‌مشی‌های مالی را ضروری می‌سازد، زیرا بدون چنین ابزاری، بهبود تصمیم‌گیری‌های سیاست‌گذارانه، افزایش شفافیت و تحقق اقتصاد مقاومتی عملیاتی ممکن نیست. از منظر نظری، پژوهش حاضر با پر کردن شکاف مذکور در ادبیات ارزیابی خط‌مشی‌های تأمین مالی، به توسعه دانش در زمینه مدل‌های جامع و بومی کمک می‌کند، چارچوبی مفهومی برای پژوهش‌های آتی فراهم می‌آورد و نظریه‌های ارزیابی سیاست را در بافت‌های ناپایدار و تحت تحریم غنی می‌سازد، که این امر به عنوان یک مطالعه موردی برای اقتصادهای مشابه در کشورهای در حال توسعه عمل می‌کند (Gholami et al, 2023؛ Tanhaei & Mohebi, 2023).

(Weimer & Vining, 2017) سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD, 2023) گزارش می‌دهد که کشورهایی با سیستم ارزیابی مستمر، ۳۷ درصد کارایی بیشتری در تخصیص منابع عمومی دارند، و بانک جهانی (۲۰۲۲) هشدار می‌دهد که عدم ارزیابی سیستماتیک منجر به اتلاف ۱۸ تا ۲۵ درصد منابع در بخش‌های تولیدی می‌شود، که این یافته‌ها ضرورت تأسیس چارچوبی علمی در ایران را دوچندان می‌کند. از جنبه عملی، ضرورت این پژوهش در شرایط محدودیت منابع

^۱ چارچوب OECD که در ادبیات ارزیابی سیاست عمومی به عنوان "Evaluation in a Nutshell" شناخته می‌شود، به مجموعه‌ای از اصول راهنما برای ارزیابی سیاست‌های عمومی اشاره دارد که توسط سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) در اسناد آموزشی و راهنمای عملیاتی خود معرفی شده است. این چارچوب در گزارش رسمی (OECD 2020) با عنوان The Evaluation Culture in Public Governance به صراحت بیان شده و بر چهار اصل کلیدی استوار است: اعتبار (Credibility)، شفافیت (Transparency)، پاسخگویی (Accountability) و کارایی (Efficiency). این گزارش به صورت رسمی توسط OECD منتشر شده و در دسترس عموم قرار دارد.

مالی کشور و نیاز به اولویت بندی، شفافیت و تخصیص بهینه برجسته است؛ الگوی پیشنهادی ابزاری دقیق و سیستماتیک برای سیاست گذاران وزارت صمت، سازمان های نظارتی و بنگاه های صنعتی فراهم می آورد که به بهبود پاسخگویی، کاهش عدم توازن های منطقه ای، ارتقای رقابت پذیری بخش صنعت و تحقق توسعه متوازن در شمال استان کرمان با توجه به مأموریت دانشگاه های آزاد اسلامی در توسعه منطقه ای کمک شایانی می نماید (گزارش مرکز پژوهش های مجلس، ۱۴۰۲؛ گزارش اقتصادی بانک مرکزی، ۱۴۰۲). این الگو نه تنها به عنوان سیستم بازخورد مؤثر عمل کرده و امکان یادگیری سازمانی و تصحیح مسیر را فراهم می آورد، بلکه در بازطراحی سیاست ها، نظارت مالی در سطوح ملی و استانی و بهبود بهره وری بنگاه های کوچک و متوسط نقش آفرین است، که با سهم بالای این صنایع در اشتغال و ارزش افزوده، اثرات مستقیمی بر عدالت اقتصادی و رشد پایدار خواهد داشت.

با توجه به شکاف پژوهش مطالعه حاضر به منظور اعتبارسنجی الگوی بومی ارزیابی خط مشی های تامین مالی وزارت صنعت معدن و تجارت در بنگاه های صنعتی شمال استان کرمان در بستر واقعی و استراتژیک صورت می پذیرد تا گامی مؤثر در رفع شکاف های تئوریک و عملیاتی بردارد. بنابراین سوال اصلی این مطالعه این است که آیا طراحی الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی وزارت صنعت معدن و تجارت در بنگاه های صنعتی از اعتبار لازم برخوردار است؟

مبانی نظری

ارزیابی خط مشی

ارزیابی خط مشی به عنوان یکی از ارکان اصلی حکمرانی خوب و بهبود مستمر عملکرد نهادهای عمومی، به معنای فرآیند نظام مند جمع آوری، تجزیه و تحلیل و تفسیر شواهد درباره طراحی، اجرا و نتایج یک خط مشی عمومی است تا بتوان در مورد کارایی، اثربخشی، عدالت، شفافیت و پاسخگویی آن قضاوت کرد (Weimer & Vining, 2017). این فرآیند صرفاً یک ابزار کنترل عملکرد نیست، بلکه یک مکانیسم یادگیری سازمانی است که به سیاست گذاران امکان می دهد از موفقیت ها و شکست های گذشته درس بگیرند و تصمیم گیری های آینده را بهبود بخشند (OECD, 2020).

"خط مشی" یا سیاست به تصمیماتی گفته می شود که میان بازیگران و یا گروهی از افراد سیاسی در خصوص انتخاب هدف ها و ابزار دستیابی به اهداف در شرایط خاص اتخاذ می شود. خط مشی گذاری فرایندی است که با تشخیص مسائل آغاز و با طی مرحله تدوین، مرحله تصویب، مرحله اجرا و در نهایت، مرحله ارزیابی خط مشی به پایان می رسد (Jia et al, 2020).

نظارت و ارزیابی برنامه ضرورتی مطلق است یک برنامه بدون بازخورد به دلیل عدم پشتیبانی از ادامه برنامه خط مشی، زود هنگام به پایان می رسد. برنامه ریزی و توسعه یک سیستم نظارت یک فرآیند طولانی است و بنابراین باید در مراحل اولیه آغاز شود. نظارت به نوبه خود با انتخاب مدل ارزیابی مرتبط است. داده های موجود عمدتاً از گزارش های حسابرسی بدست می آید. بنابراین بسیار مهم است که ارزیابی ها به صورت سازمان یافته انجام شود و هزینه های نظارت بر برنامه خط مشی کاهش یابد (Chang, 2020).

تأمین مالی صنعت

تأمین مالی صنعت به مجموعه‌ای از سیاست‌ها، ابزارها و مکانیسم‌هایی گفته می‌شود که به منظور تأمین منابع مالی مورد نیاز بنگاه‌های صنعتی برای تولید، نوآوری، توسعه فناوری و رقابت‌پذیری به کار می‌روند (World Bank, 2021). این فرآیند می‌تواند از طریق بخش عمومی (مانند بانک‌های دولتی، صندوق‌های توسعه)، بخش خصوصی (مانند بانک‌های تجاری، سرمایه‌گذاری مستقیم) یا ترکیبی از هر دو صورت گیرد.

خط‌مشی تأمین مالی

ارزیابی خط‌مشی‌های تأمین مالی بخش صنعت، به‌عنوان یکی از محورهای کلیدی حکمرانی خوب و توسعه پایدار اقتصادی، نیازمند چارچوبی نظری جامع، بومی و مبتنی بر شواهد است. این فصل با هدف تثبیت پایه نظری پژوهش و ایجاد وضوح مفهومی در مورد متغیرهای کلیدی، به مرور سیستماتیک ادبیات علمی، نظریه‌های مدیریت سیاست عمومی، مدل‌های بین‌المللی و داخلی ارزیابی خط‌مشی، و ادبیات تأمین مالی بخش صنعت می‌پردازد. با تلفیق چارچوب ارزیابی OECD، سیاست‌های کلان اقتصاد مقاومتی، و نظریه‌های کلاسیک و معاصر سیاست عمومی، پایه‌ای نظری قوی برای طراحی الگوی ارزیابی فراهم می‌شود که فراتر از تمرکز صرف بر تخصیص منابع، به ابعاد فرآیندی، نهادی، حکمرانی و پایداری توجه دارد. خط‌مشی تأمین مالی به‌عنوان یکی از متغیرهای کلیدی تحقیق، در سطح مفهومی به مجموعه اصول، اهداف و جهت‌گیری‌های کلان دولت در تخصیص منابع مالی به بخش صنعت برای دستیابی به اهداف توسعه اقتصادی، اشتغال‌زایی و تقویت رقابت‌پذیری تعریف می‌شود (Razavi, 2019).

خط‌مشی‌های تأمین مالی، مجموعه‌ای از اصول، قوانین و جهت‌گیری‌های کلان هستند که توسط نهادهای دولتی (مانند وزارت صمت، بانک مرکزی) برای تخصیص منابع مالی به بخش صنعت تعیین می‌شوند (OECD, 2020). این خط‌مشی‌ها بازتاب‌دهنده اولویت‌های استراتژیک کلان اقتصادی (مانند اقتصاد مقاومتی، بیانیه گام دوم انقلاب) هستند.

الگوی ارزیابی

در ادبیات ارزیابی سیاست عمومی، «الگوی ارزیابی» صرفاً یک ابزار اندازه‌گیری نیست، بلکه یک فرآیند نهادی یادگیری سازمانی محسوب می‌شود که به نهادهای سیاست‌گذار کمک می‌کند تا از تجربیات گذشته درس بگیرند، منابع را بهینه تخصیص دهند و شفافیت حکمرانی را افزایش دهند (Weimer & Vining, 2017). در این تحقیق، الگوی ارزیابی نه تنها شامل معیارها و شاخص‌هاست، بلکه به‌عنوان یک سیستم بازخورد مؤثر در چرخه سیاست‌گذاری (Policy Cycle) عمل می‌کند.

ارزیابی در حقیقت آخرین فرصت است که خط‌مشی را در نتیجه بد مدیریت شدن یا به نتیجه مطلوب نرسیدن و یا نتیجه نامطلوب رسیدن، بتوان مجدداً به مرحله خط‌مشی گذاری و بررسی مجدد برگرداند. در این مرحله می‌توان عوامل مثبت و منفی را شناسایی کرد و تشخیص داد کدام عامل به تحقق اهداف کمک می‌کند کدام یک از عوامل محدود کننده به شمار می‌آید. ارزیابی یک ابزار خط‌مشی گذاری عمومی است؛ زیرا توان بالقوه‌ای دارد که موضوعی را که یک بار بررسی شده است، مجدداً در دستور کار خط‌مشی گذاران قرار دهد (Hamidi et al, 2018).

پیشینه پژوهش

(Botshekan et al, 2025) در تحقیقی تحت عنوان "شناسایی شاخص های اثرگذار بر تأمین مالی بخش معدن در ایران" پرداختند. این مطالعات از طریق تحلیل مضمون و با استفاده از نرم افزار MAXQDA کدگذاری و مضامین فراگیر، سازمان دهنده و پایه شناسایی و مدل مفهومی اولیه استخراج گردید و مدل مفهومی اولیه از طریق مصاحبه با خبرگان، تکمیل گردید. جامعه خبرگان شامل متخصصین حوزه تأمین مالی و معادن هستند که از طریق نمونه گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شدند. در نهایت مدل مفهومی حاصل شده نشان می دهد که هر راهکار جامعی برای بهبود تأمین مالی معادن، باید در سه بعد اقتصاد کلان، مالی و عملیاتی راهکارهای خود را ارائه دهد. طبق یافته های این پژوهش این ابعاد مجموعاً شامل ده مؤلفه و این مؤلفه ها مجموعاً شامل چهار و هشت شاخص است که مختصات الگوی تأمین مالی معادن را مشخص می کند.

(Hosseini et al, 2024) در تحقیقی تحت عنوان "الگوی برای بهبود تأمین مالی معادن سنگ آهن" پرداختند. در این پژوهش ابتدا با مطالعه اسناد موجود و انجام مصاحبه با افراد مطلع، از طریق تحلیل مضمون، مضامین اصلی را استخراج کرده است. مضامین اصلی عبارت اند از: ۴۸ مضمون پایه، ۱۰ مضمون سازمان دهنده و ۳ مضمون فراگیر. سپس مدل مفهومی الگوی تأمین مالی معادن را در سه سطح ابعاد، مؤلفه ها و شاخص ها به دست آورده است. در این مرحله، خبرگان مصاحبه شده با نمونه گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شدند. سپس این مدل مفهومی با راهکارهای بهبود شاخص های شناسایی شده و استفاده از پرسش نامه برای نظرسنجی در اختیار خبرگان گذاشته شده است. خبرگان با نمونه گیری هدفمند از بین خبرگان صنعت معادن سنگ آهن و خبرگان تأمین مالی در بازار سرمایه و شبکه بانکی و متخصصان حقوقی انتخاب شدند. پاسخ های آن ها به روش تحلیل عاملی تأییدی بررسی شد. در نهایت، مدل مفهومی و راهکارهای حاصل از مطالعات این پژوهش تأیید شد. مهم ترین راهکارها در راستای رفع کسری بودجه، تعدیل سیاست های بانک مرکزی، مدیریت ریسک، افزایش بازده صنعت، بهبود قوانین و مقررات و کاراتر کردن نهادها ارائه شده است.

(World Bank, 2021) در تحقیقی تحت عنوان "تأمین مالی شرکت های کوچک و متوسط و کارآفرینان" پرداخت. این مطالعه بر اهمیت تنوع بخشی به منابع تأمین مالی و کاهش وابستگی به بانک ها تأکید دارد. نشان می دهد که کشورهای موفق از ترکیب بانک ها، بازار سرمایه و صندوق های نوآوری استفاده می کنند. این یافته، اهمیت مؤلفه "توسعه منابع مالی" در الگوی پژوهش حاضر را تقویت می کند.

(Shahsavari et al, 2022) در تحقیقی تحت عنوان "شناسایی مولفه ها و شاخص های مدل ارزیابی خط مشی های صنعتی با رویکرد رونق تولید در خوشه کسب و کارهای کوچک و متوسط" پرداختند. هدف این تحقیق شناسایی مولفه ها و شاخص های اصلی حاکم بر مدل ارزیابی خط مشی های صنعتی با رویکرد رونق تولید در خوشه کسب و کارهای کوچک و متوسط است تحقیق حاضر با استفاده از روش کیفی با انجام مصاحبه عمیق و نیمه ساختار یافته با پانزده نفر از خبرگان دانشگاهی و اجرایی متخصص و مرتبط با حوزه صنعت انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که استفاده از یک سیستم مستقل ارزیابی برای ارزیابی خط مشی ها، ایجاد نظام نظارت و بازخواست از نتایج اجرای خط مشی ها و لزوم دسترسی به آمار و اطلاعات مورد نیاز، از مهمترین الزامات جهت ارزیابی خط مشی های صنعتی با رویکرد رونق

تولید می‌باشد در نهایت پس از گردآوری و تحلیل داده‌ها، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدل ارزیابی با بهره‌گیری از "استراتژی تحلیل مضمون" شناسایی شد.

(Razavi, 2019) سیاست‌های تأمین مالی بخش صنعت در ایران: تحلیلی بر اساس اقتصاد مقاومتی این پژوهش، سیاست‌های تأمین مالی را در چارچوب اقتصاد مقاومتی تحلیل کرده و بر چالش‌هایی مانند وابستگی شدید به بانک‌ها، ضعف در بازارهای جایگزین و کاهش شفافیت تأکید دارد. این مطالعه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین منابع داخلی در تدوین چارچوب نظری پژوهش حاضر مورد استفاده قرار گرفته است.

روش‌شناسی پژوهش

مطالعه حاضر یک پژوهش توصیفی پیمایشی است که از نوع هدف می‌توان آن را در زمره مطالعات کاربردی قرار داد. جامعه آماری این مطالعه را مدیران عامل، معاونین، مدیران مالی و حسابداران بنگاه‌های صنعتی فعال در شمال استان کرمان به تعداد ۱۸۰۴ نفر تشکیل می‌دهند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران و در سطح اطمینان ۹۵٪ و خطای ۵٪ برابر با ۳۱۷ نفر محاسبه شد. اعضای نمونه آماری با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. پرسشنامه محقق ساخته ۵۷ سوالی مبتنی بر طیف پنج گزینه ای لیکرت جهت گردآوری داده‌های مورد نیاز مورد استفاده قرار گرفت. به منظور بررسی اعتبار الگوی مورد بررسی نیز تکنیک تحلیل عاملی تاییدی با استفاده از نرم افزار لیزرل مورد استفاده قرار گرفت. در این پژوهش از تکنیک شاخص روایی محتوایی^۱ جهت بررسی روایی پرسشنامه‌های مورد استفاده در پژوهش استفاده شده است. بدین منظور، پرسشنامه، بین ۵ تن از خبرگان توزیع گردید.

جهت بررسی شاخص روایی محتوا، از روش (Waltz & Bausell, 1986) استفاده گردید. بدین صورت که متخصصان «مربوط بودن»، «واضح بودن» و «ساده بودن» هر گویه را بر اساس یک طیف لیکرتی ۴ قسمتی مشخص می‌کنند.

متخصصان مربوط بودن هر گویه را از نظر خودشان از ۱: «غیرمرتبط»، ۲: «تاحدی مرتبط»، ۳: «مرتبط»، تا ۴: «کاملاً مرتبط» مشخص می‌کنند. ساده بودن گویه نیز به ترتیب از ۱: «ساده نیست»، ۲: «نسبتاً ساده است»، ۳: «ساده است»، تا ۴: «کاملاً ساده است»، مقداردهی می‌شود. واضح بودن گویه نیز به ترتیب از ۱: «واضح نیست»، ۲: «نسبتاً واضح است»، ۳: «واضح است»، تا ۴: «کاملاً واضح است» مشخص می‌شود (Hajizadeh & Asghari, 2012).

شاخص روایی محتوایی توسط رابطه ۳-۱ مقداردهی می‌شود.

(۱-۳)

$$CVI = \frac{\text{تعداد متخصصینی که به گویه نمره ۳ و ۴ داده اند}}{\text{تعداد کل متخصصین}}$$

حداقل مقدار قابل قبول برای شاخص روایی محتوایی برابر با ۰/۷۹ است و اگر شاخص روایی محتوایی کمتر از ۰/۷۹ باشد آن شاخص بایستی حذف شود. بر این اساس همه شاخص‌ها، روایی محتوایی مناسبی داشتند. پایایی پرسشنامه نیز به وسیله تکنیک ضریب آلفای کرونباخ مورد تایید قرار گرفت (۰/۸۳۳ > ۰/۷).

^۱ Content Validity Index

در این مطالعه به اعتباریابی الگوی بومی غفاری نژاد و سلاجقه (۱۴۰۴) ارزیابی خط‌مشی‌های تأمین مالی وزارت صنعت، معدن و تجارت در بنگاه‌های صنعتی پرداخته شده است. الگوی (Ghaffari Nejad & Selajqeh, 2025) با استفاده از رویکرد تحلیل مضمون طراحی شده است؛ و شامل ۵۷ مضمون پایه و ۹ مضمون سازمان دهنده است.

یافته‌ها

جدول (۱) اطلاعات جمعیت شناختی شرکت کنندگان در پژوهش را نشان می‌دهد:

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی شرکت کنندگان در پژوهش

ویژگی جمعیت شناختی	طبقه	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۲۹۸	۹۴
	زن	۱۹	۶
تحصیلات	کاردانی	۱۸	۵/۷
	کارشناسی	۱۰۲	۳۲/۲
	کارشناسی ارشد	۱۴۵	۴۵/۷
سابقه کار	دکتری	۵۲	۱۶/۴
	کمتر از ۵ سال	۴۱	۱۲/۹
	۵ تا ۱۰ سال	۷۳	۲۳
	۱۰ تا ۱۵ سال	۸۹	۲۸/۱
	بیش از ۱۵ سال	۱۱۴	۳۶

یافته‌های جمعیت‌شناختی جدول (۱) نشان می‌دهد که اکثریت قابل توجه پاسخ‌دهندگان مرد بوده‌اند (۹۴٪)، در حالی که زنان سهم اندکی (۶٪) را تشکیل می‌دهند. از نظر سطح تحصیلات، بیشترین سهم مربوط به دارندگان مدرک کارشناسی ارشد (۴۵،۷٪) و پس از آن کارشناسی (۳۲،۲٪) است، در حالی که دکتری ۱۶،۴٪ و کاردانی تنها ۵،۷٪ از نمونه را شامل می‌شوند. در بخش سابقه کاری، پراکنش به نسبتی متوازن رو به بالا مشاهده می‌شود؛ بیشترین گروه دارای بیش از ۱۵ سال سابقه (۳۶٪) است و کمترین گروه کمتر از ۵ سال سابقه (۱۲،۹٪) دارد. این توزیع‌ها نشان می‌دهد که جامعه آماری تحقیق عمدتاً شامل افراد باتجربه و با تحصیلات دانشگاهی بالا بوده که از نظر جنسیتی نیز به شدت مردانه است. در این بخش از پژوهش با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی تأییدی به اعتباریابی الگوی پیشنهادی پرداخته شده است، بدین منظور نرم افزار لیزرل (نسخه ۱۰.۲) مورد استفاده قرار گرفته است.

جدول (۲) مقادیر پایایی مرکب و بررسی روایی سازه همگرا مضامین سازمان دهنده و فراگیر را نشان می‌دهد:

جدول ۲. مقادیر پایایی مرکب و بررسی روایی سازه همگرا

مضامین سازمان دهنده/فراگیر	پایایی مرکب (CR)	میانگین واریانس استخراج شده (AVE)	روایی سازه-همگرا
ارزیابی خط مشی های تامین مالی	۰/۸۳۰	۰/۴۷۰	تأیید
قوانین و سیاست ها	۰/۸۴۰	۰/۴۰۰	تأیید
امکان سنجی و برآورد	۰/۸۵۰	۰/۴۶۰	تأیید
حمایت و تعامل	۰/۸۳۰	۰/۴۲۰	تأیید
تثبیت و توسعه	۰/۸۰۰	۰/۴۴۰	تأیید
بازخورد و تحلیل عملکرد	۰/۸۸۰	۰/۴۹۰	تأیید
ریسک پذیری و ارزیابی	۰/۸۲۰	۰/۴۴۰	تأیید
نظارت و کنترل	۰/۸۶۰	۰/۵۵۰	تأیید
مدیریت و اجرا	۰/۷۸۰	۰/۴۲	تأیید
تخصیص و تامین مالی	۰/۸۵۰	۰/۴۸۰	تأیید

جدول (۲) نتایج شاخص های برازش تحلیل عاملی تأییدی را نشان می دهد. در این جدول پنج شاخص اصلی برازش مدل شامل شاخص برازش کلی (GFI)، شاخص برازش تطبیقی (CFI)، شاخص برازش نرم شده (NFI)، ریشه دوم برآورد میانگین مربعات خطای تقریب (RMSEA) و نسبت کای دو به درجه آزادی (Chi2/df) گزارش شده اند که هر یک بیانگر میزان انطباق داده های تجربی با مدل نظری پژوهش هستند. سه شاخص نخست یعنی GFI، CFI و NFI همگی در تمامی عوامل بررسی شده برابر یا بسیار نزدیک به مقدار ۱ به دست آمده اند که به صورت علمی نشان دهنده برازش بسیار قوی مدل و انطباق کامل ساختار عاملی با داده ها است. شاخص RMSEA نیز در تمامی عوامل کمتر از ۰,۰۸ گزارش شده که معرف خطای تقریبی پایین و مقبولیت بالای مدل است؛ به ویژه برای عوامل کلان اقتصادی که مقدار RMSEA برابر ۰,۰۰۸ بوده و نشان دهنده برازش تقریباً بی نقص مدل است. در نهایت، شاخص Chi2/df برای همه عوامل کمتر از ۳ محاسبه شده که نشان دهنده کفایت مدل از منظر آماری و فقدان انحراف معنادار بین داده های مشاهده شده و داده های مورد انتظار است. بنابراین، هر پنج شاخص در محدوده مقبول یا ایده آل قرار دارند و مجموع نتایج این جدول نشان می دهد که مدل عاملی طراحی شده از برازش بسیار مناسبی برخوردار بوده و ساختار نظری پژوهش به طور کامل توسط داده های تجربی تأیید می شود.

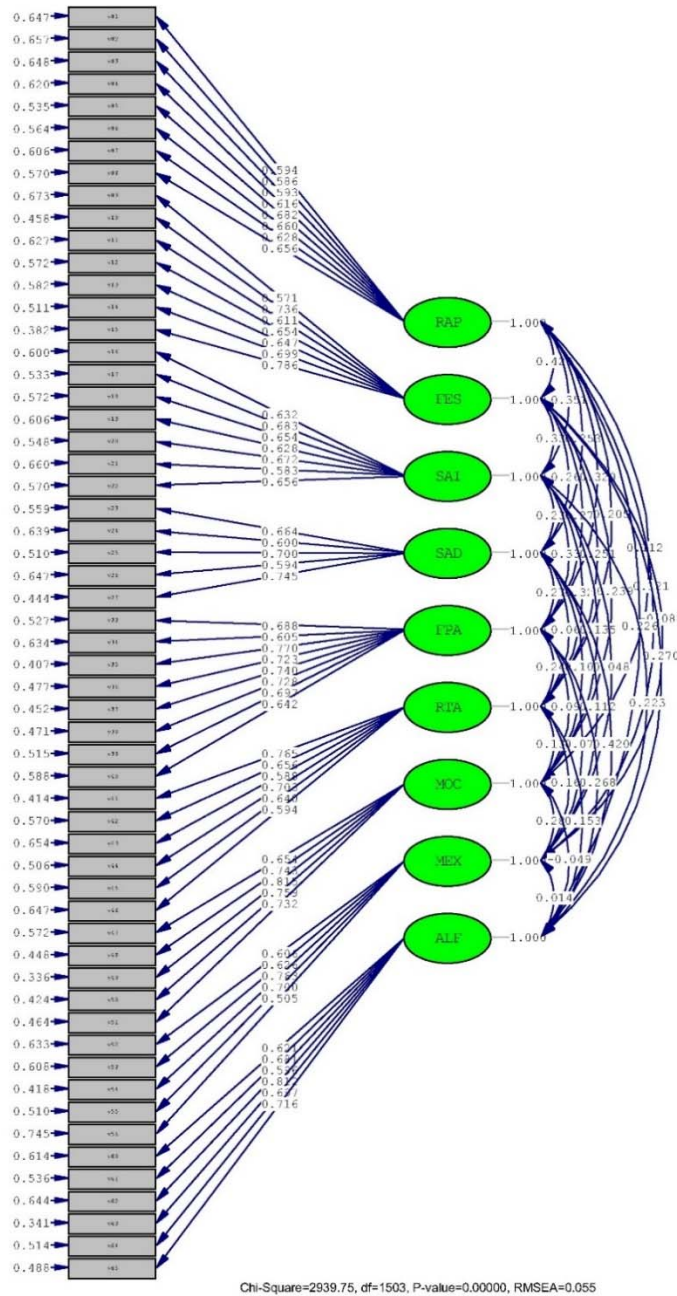
ارزیابی مدل اندازه گیری (مدل بیرونی)

در بررسی مدل بیرونی پژوهش ابتدا بار عاملی سؤالات (یا شاخص های) پژوهش مورد بررسی قرار می گیرد؛ سپس پایایی و به دنبال آن روایی مدل درونی بررسی می شود.

➤ بار عاملی الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی

در این مرحله بار عاملی مربوط به شاخص های سنجیده شده ی هر متغیر پنهان (متغیرهای آشکار) الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی وزارت صنعت معدن و تجارت در بنگاه های صنعتی مورد بررسی قرار می گیرد. بارهای عاملی بالاتر از ۰/۵ مطلوب هستند و کمتر از آن باید حذف شوند.

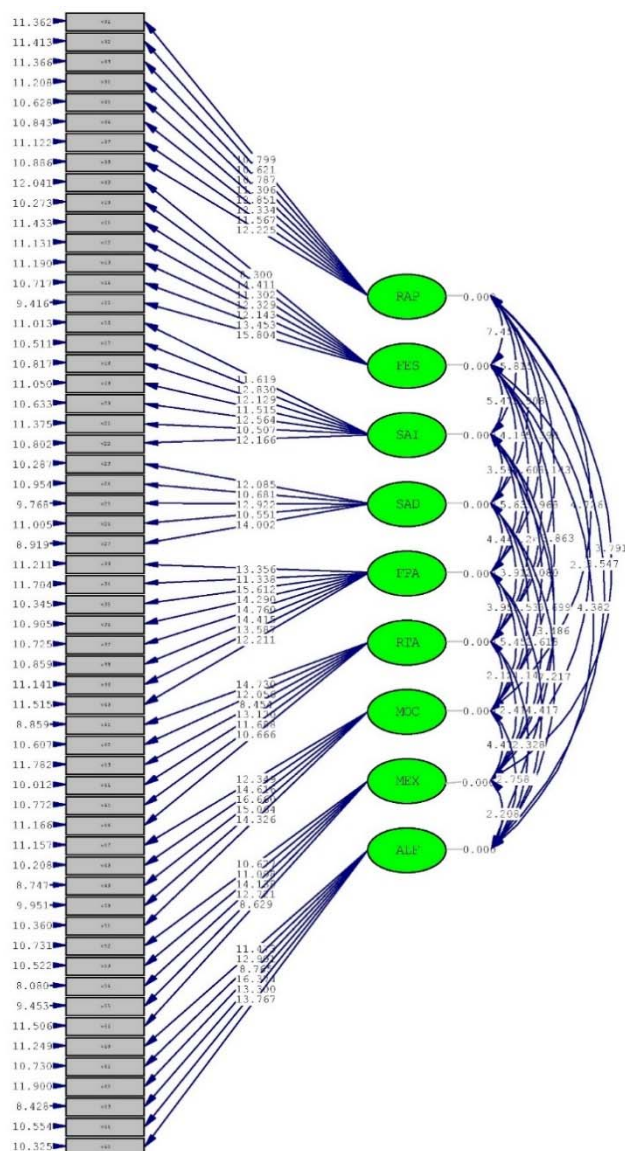

نمودار ۱. بارهای عاملی مدل اصلاح شده الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی اصلاح شده

بارهای عاملی مدل اصلاح شده الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی اصلاح شده مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس نتایج فوق مشاهده می شود، مقدار بارهای عاملی مربوط به سوالات بزرگتر از ۰/۵ است که تایید گر آن است که مدل از برازش قوی برخوردار بوده و هیچ کدام از متغیرها از مدل حذف نخواهند شد.

➤ ضرایب معناداری t مدل اصلاح شده الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی اصلاح شده پس از رسم مدل مفهومی و تحلیل اولیه، مدل مفهومی تحقیق در حالت ضرایب استاندارد به صورت زیر می باشد.

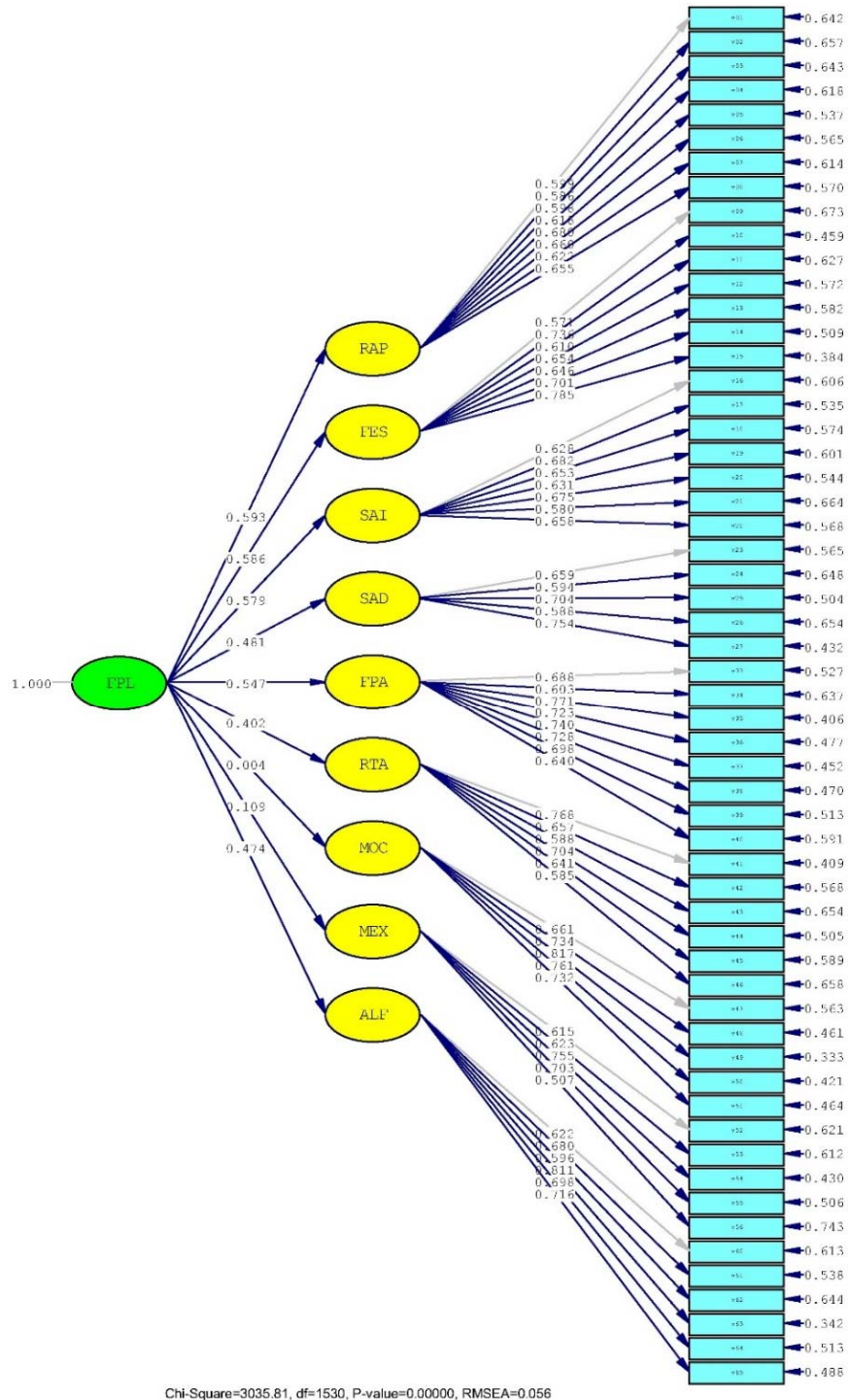

نمودار ۲. آماره t اصلاح شده مربوط به الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی اصلاح شده

بار عاملی مرتبه دوم الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی

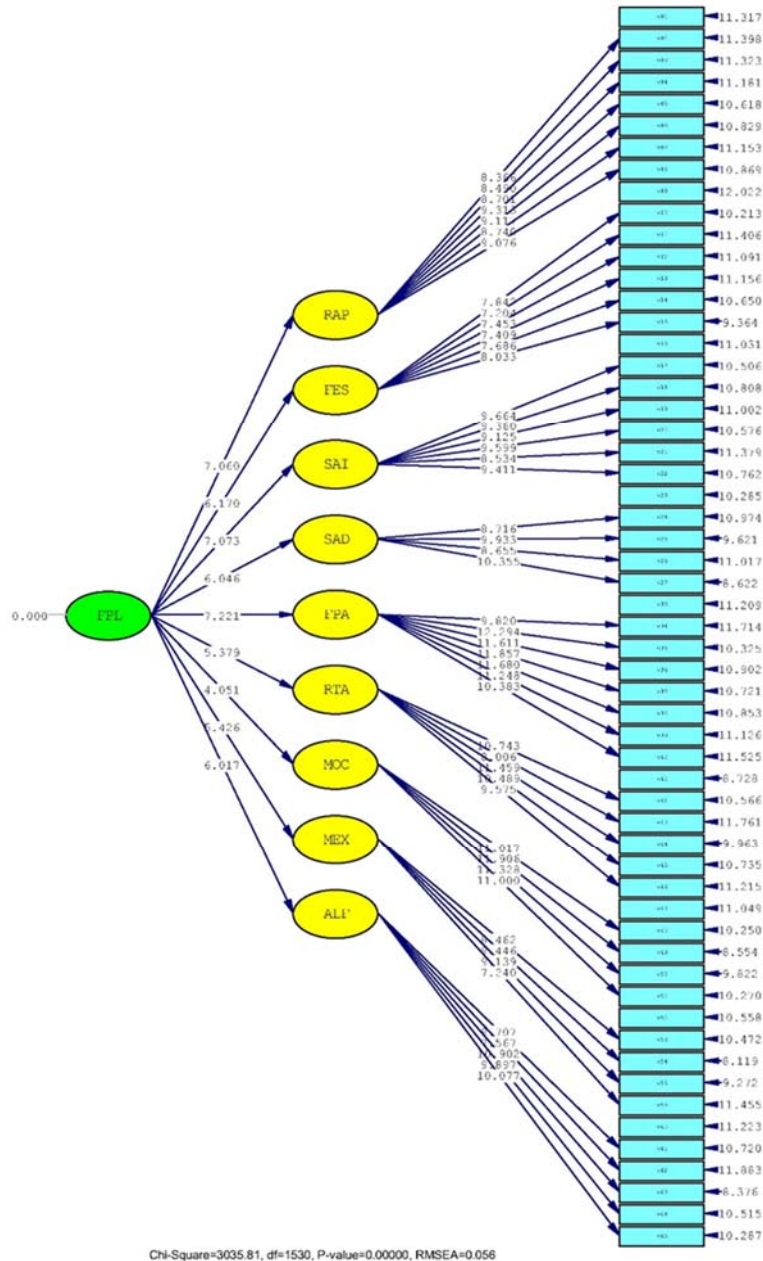
در این مرحله بار عاملی مرتبه دوم مربوط به شاخص های سنجیده شده ی هر متغیر پنهان (متغیرهای آشکار) الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی مورد بررسی قرار می گیرد. بارهای عاملی مرتبه دوم بالاتر از ۰/۵ مطلوب هستند و کمتر از آن باید حذف شوند.

نمودار ۳. بارهای عاملی مرتبه دوم الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی

ضرایب معناداری t مرتبه دوم الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی

پس از رسم مدل مفهومی و تحلیل اولیه، مدل مفهومی تحقیق در حالت ضرایب استاندارد به صورت زیر می باشد.

نمودار ۴. آماره t مرتبه دوم الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی

شاخص های برازش مرتبه دوم الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی

شاخص های برازش مرتبه دوم الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی به شرح جدول زیر است.

جدول ۳. شاخص های برازش مرتبه دوم الگوی ارزیابی خط مشی های تامین مالی

شاخص	مقدار استاندارد	مقدار بدست آمده
X^2	-	۳۰۳۵/۸۱
Df	-	۱۵۳۰
χ^2/df	کمتر از ۳	۱/۹۸۴
RMSEA	کمتر از ۰/۱	۰/۰۵۶
AGFI	بیشتر از ۰/۸	۰/۸۴۱
GFI	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۵۲
NFI	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۷۳

تحلیل نتایج تحلیل عاملی تأییدی

جدول ۴ ارزیابی خط مشی های تامین مالی بنگاه های صنعتی شمال استان کرمان

نتیجه آماری	سطح معنی داری (p)	خطای استاندارد	R ²	آماره t	B(ضریب مسیر)	متغیر	ردیف
معنادار	۰,۰۰۱	۰,۰۸۴	۰,۳۵۲	۷,۰۴۹	۰,۵۹۳	قوانین و سیاست ها	۱
معنادار	۰,۰۰۱	۰,۰۹۵	۰,۳۴۳	۶,۱۶	۰,۵۸۶	امکان سنجی و برآورد	۲
معنادار	۰,۰۰۱	۰,۰۸۲	۰,۳۳۶	۷,۰۶۲	۰,۵۷۹	حمایت و تعامل	۳
معنادار	۰,۰۰۱	۰,۰۸	۰,۲۳۱	۶,۰۳۶	۰,۴۸۱	تثبیت و توسعه	۴
معنادار	۰,۰۰۱	۰,۰۷۶	۰,۲۹۹	۷,۲۱	۰,۵۴۷	بازخورد و تحلیل عملکرد	۵
معنادار	۰,۰۰۱	۰,۰۷۷	۰,۱۶۲	۵,۳۷۱	۰,۴۰۲	ریسک پذیری و ارزیابی	۶
معنادار	۰,۰۰۱	۰,۰۷۳	۰,۱۳۶	۵,۰۶۹	۰,۳۶۹	نظارت و کنترل	۷
معنادار	۰,۰۰۱	۰,۰۷۶	۰,۲۵۹	۶,۶۷۱	۰,۵۰۹	مدیریت و اجرا	۸
معنادار	۰,۰۰۱	۰,۰۷۹	۰,۲۲۴	۶,۰۰۸	۰,۴۷۴	تخصیص و تأمین مالی	۹

تحلیل نتایج جدول نشان می دهد که تمامی ابعاد نه گانه مدل پیشنهادی رابطه مثبت و معناداری با ارزیابی خط مشی های تامین مالی بنگاه های صنعتی شمال استان کرمان دارند. بالاترین تأثیر مربوط به قوانین و سیاست ها ($\beta=0.593$)، $R^2=0.352$ و امکان سنجی و برآورد ($\beta=0.586$)، $R^2=0.343$ است که نشان می دهد وجود چارچوب قانونی قوی و مطالعات پیش از اجرا نقش کلیدی در بهبود فرآیند تأمین مالی ایفا می کند. در مقابل، نظارت و کنترل ($\beta=0.369$)، $R^2=0.136$ و ریسک پذیری و ارزیابی ($\beta=0.402$)، $R^2=0.162$ کمترین اثر را داشته اند، هرچند همچنان از نظر آماری معنادار هستند. این نتایج بیانگر آن است که تقویت زمینه های قانونی و مرحله برنامه ریزی اولیه، می تواند بیشترین بازده را

در بهبود خط‌مشی‌های تأمین مالی به همراه داشته باشد، در حالی که اجزای نظارتی و ارزیابی ریسک نیز به عنوان مکمل‌های ضروری در فرایند کلی اهمیت دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی (CFA)، نه تنها روایی و پایایی الگو را تأیید کردند، بلکه امکان اولویت‌بندی مؤلفه‌ها و روش‌های تأمین مالی را فراهم کردند. مهم‌ترین یافته، وابستگی شدید ۹۲٪ به منابع بانکی و ضعف در استفاده از روش‌های نوین (مانند بازار سرمایه و اوراق) است. این وابستگی، سیستم تأمین مالی را در برابر نوسانات اقتصادی بسیار آسیب‌پذیر می‌کند. همچنین، این پژوهش نشان داد که ارزیابی خط‌مشی‌ها نباید تنها بر اساس تخصیص منابع صورت گیرد، بلکه باید شامل سیستم‌های بازخورد، نظارت، مدیریت ریسک و ارزیابی بهره‌وری باشد. الگوی طراحی شده، دقیقاً این رویکرد سیستماتیک را ارائه می‌دهد و از ارزیابی یک‌طرفه فراتر رفته و چرخه کامل سیاست‌گذاری (طراحی، اجرا، نظارت، بازخورد) را پوشش می‌دهد. نتایج پژوهش نشان داد که اعتبارسنجی کمی، به‌عنوان یک چارچوب عملیاتی، قابل اندازه‌گیری و قابل اجرا ارائه می‌شود. بر اساس نتایج تحلیل کمی، این مؤلفه‌ها با حفظ محتوای اصلی، در قالب دو بعد گسترده‌تر ادغام شدند.

نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های (Botshekan et al, 2025)، (Hosseini et al, 2024)، (World Bank, 2021)، (Shahsavari et al, 2022)، (Razavi, 2019) همسو می‌باشد. (Botshekan et al, 2025) مدل مفهومی حاصل شده نشان می‌دهد که هر راهکار جامعی برای بهبود تأمین مالی معادن، باید در سه بعد اقتصاد کلان، مالی و عملیاتی راهکارهای خود را ارائه دهد. طبق یافته‌های این پژوهش این ابعاد مجموعاً شامل ده مؤلفه و این مؤلفه‌ها مجموعاً شامل چهل و هشت شاخص است که مختصات الگوی تأمین مالی معادن را مشخص می‌کند. (Hosseini et al, 2024) نشان دادند که مهم‌ترین راهکارها در راستای رفع کسری بودجه، تعدیل سیاست‌های بانک مرکزی، مدیریت ریسک، افزایش بازده صنعت، بهبود قوانین و مقررات و کاراتر کردن نهادها ارائه شده است.

برای تقویت چارچوب‌های قانونی و سیاستی حاکم بر تأمین مالی بنگاه‌های صنعتی، پیشنهاد می‌شود وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) یک پایگاه جامع قوانین و دستورالعمل‌های مالی ایجاد کند که شامل قوانین مالی بانکی، الزامات و تضامین، شیوه‌نامه‌ها، سیاست‌های دولتی، و تعرفه‌های گمرکی باشد. برای بهبود ارزیابی علمی پروژه‌های صنعتی، پیشنهاد می‌شود با همکاری دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی منطقه‌ای، یک واحد تخصصی امکان‌سنجی تأسیس کند. جهت تقویت شبکه‌های حمایتی و تعاملی، پیشنهاد می‌شود برنامه‌ای برای ایجاد پلتفرم‌های مشاوره‌ای و آموزشی منطقه‌ای راه‌اندازی کند. برای دستیابی به پایداری و رشد بلندمدت بنگاه‌های صنعتی، پیشنهاد می‌شود یک صندوق توسعه دانش‌بنیان منطقه‌ای ایجاد کند که بر توسعه مالی اقتصادی، دانش‌بنیان‌سازی صنایع، تحقیق و توسعه، آموزش نیروی انسانی، و بهینه‌سازی مصرف انرژی تمرکز داشته باشد. برای بهبود مستمر خط‌مشی‌های تأمین مالی، پیشنهاد می‌شود یک سامانه بازخورد دیجیتال راه‌اندازی کند که بازخورد محیطی اقتصادی کلان، بهره‌وری و عملکرد، ارزش برند، تحلیل‌های مالی تطبیقی، هزینه-درآمدی، و اثربخشی سیاست‌ها را از بنگاه‌ها جمع‌آوری و تحلیل کند. برای مدیریت ریسک‌های مرتبط با تأمین مالی، پیشنهاد می‌شود با همکاری بانک‌ها و بیمه‌ها، صندوق تضمین ریسک منطقه‌ای تأسیس کند. جهت

اطمینان از کارایی و شفافیت در تخصیص منابع، پیشنهاد می‌شود یک سیستم نظارت دیجیتال یکپارچه ایجاد کند که نظارت بر اعتبارات، گزارش‌دهی مالی، کنترل کیفیت محصولات، حسابرسی مالی، تحلیل انحرافات، و پاسخگویی بنگاه‌ها را به صورت مستمر رصد کند. برای بهبود مدیریت و اجرای عملیات در بنگاه‌ها، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی مدیریت تولید و عملیات، انعطاف‌پذیری، تجاری‌سازی، رقابت‌پذیری، و سازمان‌دهی بنگاه‌ها برگزار کند. این برنامه‌ها باید با همکاری انجمن‌های صنعتی محلی اجرا شوند تا بنگاه‌ها بتوانند فرآیندهای تولید و مالی خود را بهینه کنند. برای بهبود فرآیند تخصیص منابع مالی، پیشنهاد می‌شود یک مکانیسم شفاف تخصیص مالی مبتنی بر بازار سرمایه راه‌اندازی کند که شامل اوراق مالی، تسهیلات اعتباری دولتی، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، شفافیت در تخصیص، جذب سرمایه‌گذاری مشترک، و تأمین مالی سبز باشد.

Resources

- Ahmadi, A., & Safari, M. (2021). Assessing the impact of financing policies on industrial growth in Iran. *Iranian Economic Research Quarterly*, 24(80), 123–145. [In Persian]
- Bet Shekan, M. H., Mazini, P. F., Muslim, & Hosseini, A. (2025). Identifying the indicators affecting the financing of the mining sector in Iran. *Knowledge of Investment*, 15(58), 825–856. Doi:10.22034/JIK.2025.70516.4138 [In Persian]
- Central Bank of the Islamic Republic of Iran. (2023). Annual report on economic and monetary-banking performance of the country (2023). Retrieved from <https://www.cbi.ir>
- Chang, H. J., & Andreoni, A. (2020). Industrial policy in the 21st century. *Development and Change*, 51(2), 324–351. <https://doi.org/10.1111/dech.12570>
- Ghafarinejad, A., & Salajegheh, A. (2015). Validating the native model for the evaluation of the Ministry of Industry, Mines and Trade's financing policies in industrial enterprises. [In Persian]
- Gholami, A., Minouei, M., Tehrani, R., & Hemmati, B. (2013). Presenting a model for financing the country's municipalities. *Quarterly Journal of Urban Economics and Management*, 11(42), 1–14. URL: <http://iueam.ir/article-1-2002-fa.html> [In Persian]
- Hajizadeh, A., & Asghari, M. (2011). *Statistical methods and analyses in medical and health sciences*. Tehran, Iran: Jihad Daneshgahi Publications. [In Persian]
- Hamidi, Kambiz; Daneshfard, Karamollah; Ahmadi, Seyed Ali Akbar (2018), Presenting a Model for Evaluating Human Resource Development Policies, *Tomorrow's Management Journal*, Year 17, pp. 66-82. [In Persian]
- Hosseini, A., Bet Shekan, M. H., Mazini, P. F., & Muslim. (2024). A model for improving the financing of iron ore mines. *Asset Management and Financing*, 12(2), 81–112. [In Persian]
- Jia, M., Liu, Y., Lieske, S. N., & Chen, T. (2020). Public policy change and its impact on urban expansion: An evaluation of 265 cities in China. *Land Use Policy*, 97, 104754. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104754>
- Kerman Province General Directorate of Industry, Mine and Trade. (2021). Annual performance report of Kerman Province General Directorate of Industry, Mine and Trade [Internal report]. Kerman, Iran: Kerman Province General Directorate of Industry, Mine and Trade.
- OECD. (2020). *The evaluation culture in public governance: How to improve public sector performance through evaluation*. Paris, France: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264301474-en>
- OECD. (2023). *Regulatory policy in Iran*. Paris, France: OECD Publishing.
- Razavi, S. H. (2019). *Industrial sector financing policies in Iran: An analysis based on resistance economics*. Tehran, Iran: Tehran University Publications. [In Persian]
- Research Center of the Islamic Consultative Assembly. (2013). *Review of the 2013 budget bill for the whole country by titles and rows*. Tehran, Iran: Research Center of the Islamic Consultative Assembly.

- Shahsavari, T., Taheri Goodarzi, H., & Kameli. (2022). Identifying components and indicators of the industrial policy evaluation model with a production boom approach in the small and medium enterprise cluster. Quarterly Journal of the Iranian Management Sciences Association, 17(66), 145–168. https://journal.iams.ir/article_376.html [In Persian]
- Statistics Center of Iran. (2013). Kerman Province statistics. Tehran, Iran: Statistics Center of Iran.
- Tanhaei, F., & Mohebi, A. (2013). Selecting the best financing method for small and medium-sized enterprises with a combined TOPSIS and Analytic Hierarchy Process approach. Journal of Financial and Economic Policies, 11(43), 7–29. URL: <http://qjefp.ir/article-1-1460-fa.html> [In Persian]
- Waltz, C. F., & Bausell, R. B. (1986). Nursing research: Design, statistics, and computer analysis. Philadelphia, PA: F.A. Davis Company.
- Weimer, D. L., & Vining, A. R. (2017). Policy analysis: Concepts and practice (6th ed.). New York, NY: Routledge.
- World Bank. (2022). Systematic evaluation and resource efficiency in industrial sectors. Washington, DC: World Bank Group. Retrieved from <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/systematic-evaluation-and-resource-efficiency-in-industrial-sectors>